

доставлені до Печерського райвідділу[7].

Таким чином, в діях Особи-2 та Особи-3 має місце не лише порушення громадського порядку, а й посягання на відносини власності. Суд визнав, що обидва винуваті з метою вчинення хуліганських дій вступили у попередню змову, і діючи спільно, підійшли до направляючої пішохідної огорожі та, грубо порушуючи громадський порядок, з мотивів явної неповаги до суспільства, проявляючи особливу зухвалість, безпричинно почали ламати огорожу. В результаті їх хуліганських дій були завдані збитки КП ШЕУ Печерського району м Києва на суму 803, 65 грн.

Список використаних джерел:

1. Уголовное право Украины. Общая и Особенная части: Учебник / Отв. редактор Е.Л.Стрельцов. – Х.: ООО «Одиссей», 2006. – С.69.
2. Словарь по уголовному праву / Отв. ред. проф. А.В.Наумов. – М.: Изд-во «БЕК», 1997. – С.702.
3. Кримінальне право України: Загальна частина: Підручник / Відп. редактор Кондратьев Я.Ю., наук. ред. Клименко В.А., Мельник М.І. – К.: Правові джерела, 2002. – С.96.
4. Бажанов М.И. Уголовное право Украины. Общая часть. – Днепропетровск: «Пороги». 1992. – С.31.
5. Науково-практичний коментар Кримінального кодексу України. 3-тє вид., переробл. та доповн. / За ред. М.І. Мельника, М.І. Хавронюка. – К.: Атіка, 2003. – С.12.
6. Кримінальне право України : Особлива частина: підручник / Ю.В. Баулін, В.І. Борисов, В.І. Тютюгін та ін.; За ред. В.В. Сташиса, В.Я. Тація. – 4-тє вид., переробл. і допов. – Х. : Право, 2010. – С. 359.
7. Вирок від 3.03.2011 р. Печерського районного суду м. Києва. Справа № 1-204/11 // Єдиний державний реєстр судових рішень. / [Електронний ресурс : Офіційний сайт Державної судової адміністрації України]. Режим доступу : <http://court.gov.ua>.

Литвин Роман, слухач магістратури
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Науковий керівник: професор кафедри
кримінального права та кримінології
Дніпропетровського державного
університету внутрішніх справ
Шалгунова Світлана Аполлінаріївна,
кандидат юридичних наук, доцент

**ЗАКОНОДАВЧЕ ПОНЯТТЯ НЕЗАКОННОГО ОБІГУ
СИЛЬНОДІЮЧИХ АБО ОТРУЙНИХ РЕЧОВИН
В ПЕРІОД 1922-1960 РОКІВ**

Охорона здоров'я кожної людини та суспільства в цілому, право на сприятливе навколишнє середовище, закріплені в Конституції України (ст. 3), гарантуються й забезпечуються всіма способами суверенної правової

держави. Визнаючи важливим для всього суспільства створення безпечних умов існування людей, держава встановлює виняткове право держави на виробництво отруйних речовин, наркотичних засобів і порядку їх використання.

В юридичній науці дослідженням обігу сильнодіючих і отруйних речовин (далі - речовин) належної уваги ніколи не приділялося. Якщо провести історично-правове дослідження вітчизняного кримінального законодавства, то, в коментарях до статей Кримінального кодексу УРСР (1924, 1928, 1960 рр.), як правило, у контексті питань, пов'язаних з наркотичними засобами. З певних причин визначення змісту самого поняття «незаконний обіг» щодо досліджуваних нами речовин також було залишено без уваги, як і відносно психотропних речовин, до яких по міжнародно-правовій класифікації відносяться майже всі сильнодіючі речовини із кримінально-правового списку. У зв'язку із цим, у своїх дослідженнях ми спиралися на результати наукових розробок, присвячених протидії незаконному обігу наркотичних засобів, що одержали достатнє висвітлення в юридичній літературі, і на положення основних міжнародно-правових документів.

За радянського періоду існування України ми мали спільне законодавство, і всі кримінальні кодекси союзних республік мали схожі кримінально-правові норми. Так, у Главі VIII «Порушення правил охорони народного здоров'я, суспільної безпеки й публічного порядку» ст. 215 КК РРФСР 1922 р. установлювалося, що приготування отруйних і сильнодіючих речовин особами, які не мають на те права, карається штрафом до 300 рублів або примусовими роботами. Надалі, у Постанові ВЦКРРФСР від 12.07.1923 р. коло діянь, за вчинення яких наступала відповідальність за ст. 215 КК, було розширено за рахунок зберігання і збуту речовин [1], одночасно в редакції самої назви статті були внесені зміни й з цього часу речовини стали називатися «сильнодіючими» [2].

У зв'язку з реальною загрозою поширення наркоманії, 22.12.1924 р. ВЦК і СНКРФСР прийняли постанову «Про доповнення КК РРФСР ст. 140-д» [3], поміщену в Главу IV «Злочини господарські». Частиною 1 даної статті передбачалося покарання за виготовлення та зберігання з метою збуту і самий збут кокаїну, опію, морфію, ефіру й інших одурманюючих речовин без належного дозволу, а частиною 2 - за ті ж злочини, вчинені у вигляді промислу, а так само утримування кубел, у яких відбувається збут або споживання кокаїну, опію, морфію та інших одурманюючих речовин.

Представлені положення, на нашу думку, містили в собі ряд принципів моментів, на яких варто більш докладно зупинитися. 1. Шкода народному здоров'ю, на думку розробників Кримінального кодексу РРФСР 1922 р., могла бути заподіяна, по-перше, вчиненням без відповідних на те прав, дій з речовинами, токсичні властивості яких здатні викликати порушення фізіологічних функцій організму людини; по-друге, здійсненням

без належного дозволу дій з тими із речовин, які можуть використовуватися як засоби одурманення або зі створенням умов для їх використання в такій якості щодо невизначеного кола осіб. Згодом, у ході реформи кримінального законодавства вкладається зміст, що пізніше набув іншого кримінально-правового виразу, у результаті чого незаконні дії з речовинами вичерпного переліку, незалежно від їх властивостей, сфери незаконного обігу, токсичності, стали мати єдиний кримінально-правовий режим контролю в рамках однієї статті КК.2. Речовини, використовувані переважно для одурманення, охоплювалися нормами однієї статті, відкритий перелік яких поєднував у собі як наркотичні засоби (кокаїн та ін.) так і сильнодіючі речовини (ефір та інші) у їх сучасній класифікації.3. Законодавець із усією визначеністю підкреслював, що до розряду одурманюючих можуть входити будь-які речовини, використовувані в якості таких, Постійний комітет з контролю наркотиків при Мінздраві Росії (далі – Постійний комітет), на відміну від розробників КК РСФСР 1922 р., свої рішення будує лише на формально-правовій основі.

Прийняття Кримінального кодексу УРСР 1924 р., так само, як і кодексу 1928 р., не потягло істотних коректив у редакції ст. 140-д КК 1922 р. (ст. 104 КК РСФСР 1926 р.), за винятком того, що вона була поміщена в Главу II «Інші злочини проти порядку управління». Незначним змінам піддалася й диспозиція ст. 215 КК 1922 р. (ст. 179 КК РСФСР 1926 р.), нормами якої встановлювалася відповідальність за виготовлення, зберігання та збут сильнодіючих речовин особами, які не мають на те спеціального дозволу [4].

У Кримінальному кодексі УРСР 1961 р. [5, с.254], так само, як і в КК РРФСР 1961 р. [6, с.141], Законодавець визнав доцільним об'єднати два основних склади з різними предметами злочину у ст. 224 КК «Виготовлення або збут наркотичних і інших сильнодіючих та отруйних речовин». В якості кваліфікуючих ознак (за частиною 2) була передбачена відповідальність за виготовлення, збут, а так само зберігання з метою збуту або придбання з тією ж метою інших сильнодіючих або отруйних речовин, що не є наркотичними речовинами, вчинені без спеціального на те дозволу.

Єдина Конвенція ООН «Про наркотичні засоби» 1961 р. визначає «незаконний обіг» як культивуацію або будь-які дії по збуту наркотиків у порушення постанов даної Конвенції. Конвенція ООН «Про психотропні речовини» 1971 р. [7] зміст даного поняття розширює за рахунок включення до переліку заборонених дій придбання психотропних речовин в порушення положень даної Конвенції. І найглибше по змісту визначення даного поняття представлено в Конвенції ООН 1988 р. «Про боротьбу проти незаконного обороту наркотичних засобів і психотропних речовин», в якій визначено, що незаконний обіг означають правопорушення, зазначені у п. 1 і 2 Статті 3 даної Конвенції. Положення основних міжнародних документів дозволяють зробити висновок про те, що незаконний обіг варто розглядати в юридичних межах нормативного акту, що встановлює та визначає зміст даної категорії,

для досягнення цілей, передбачених правовим документом.

В 1974 р. Указом Президії Верховної Ради РРФСР [8] було ухвалено рішення про виділення окремого складу, що передбачав кримінальну відповідальність за незаконні дії з речовинами й доповненні Кримінального кодексу РРФСР 1960 р. статтею 226-2.

Розгляд незаконного обігу речовин лише рамками його юридичного змісту буде неповним без з'ясування причин, по яких він повинен бути заборонений під загрозою кримінального покарання. Норми Кримінального кодексу України 1960 р., у свою чергу, покликані були також забезпечити виконання приписів не тільки міжнародних актів, а й інших правових джерел, порушення яких дозволяє визнати вчинені дії незаконними, а особу притягти до відповідальності за їх порушення.

Заслуговує на увагу думка про те, що з урахуванням положень міжнародних Конвенцій і норм національного законодавства, незаконний обіг можливо розуміти в трьох змістах: загальнонаціональному, міжнародно-правовому й кримінально-правовому. Дане твердження варто визнати правильним, якщо врахувати, що значна частина речовин, із затвердженого Конвенцією ООН 1971 р. переліку, була включена в Список сильнодіючих, а майже всі речовини з Таблиць I і II Конвенції ООН 1988 р., були включені в Список отрутих.

Таким чином, під незаконним обігом сильнодіючих і отруйних речовин необхідно розуміти будь-які дії, вчинені в порушення положень чинного законодавства України. Незаконний обіг речовин у кримінально-правовому розумінні, характеризується вчиненням будь-яких діянь, що порушують заборони статей Кримінального кодексу України, і за які передбачена кримінальна відповідальність.

Список використаних джерел:

1. Собрание узаконений и распоряжений РКП РСФСР. - 1923. - № 48. - Ст. 479.
2. Уголовный Кодекс РСФСР. - М., 1925.
3. Собрание узаконений и распоряжений РКП РСФСР. - 1925. - № 5. - Ст. 33.
4. Уголовный кодекс У.С.С.Р. с измен.и дополнениями по 1-ое ноября 1924 г. и с алфав. указателем. – Харьков: Юридическое Издательство Наркомюста У.С.С.Р., 1924.; УК РСФСР с постатейным систематическим материалом (редакция 1926 г.). - М., 1927.[Електронний ресурс :Законодательство СССР]. Режим доступу : <http://Allpravo.ru>. Дата звернення : 2.02.2017.
5. Уголовное законодательство Союза ССР и Союзных республик в 2 томах. Т. 1. - М., 1963. - С. 141.
6. Про наркотичні засоби : Єдина Конвенція ООН 1961 р.; Про психотропні речовини : Конвенція ООН 1971 року. [Електронний ресурс : Офіційний сайт Верховної Ради України]. Режим доступу : <http://rada.gov.ua>. Дата звернення : 2.02.2017.
7. Уголовный кодекс Украинской ССР: Научно-практический комментарий. - К.: Изд-во политической литературы Украины, 1976. - 684 с.
8. Ведомости Верховного Совета РСФСР. - 1974. - 18 июля. - № 29 (823).